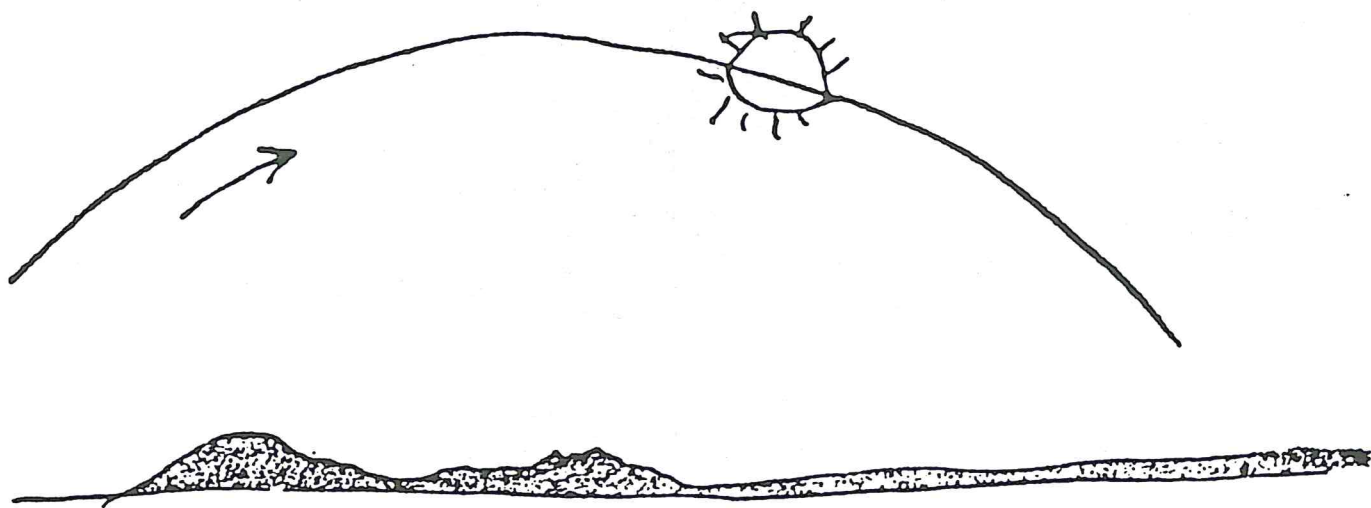

ar'chipel

in memoriam

PIETER DE BRUYNE

" ... want ik ben waarlijk een kunstenaar ... "

Stèle Iriioesen Abydos 11e dynastie

" ... slechts een beperkt aantal mensen hebben dit onderricht begrepen ... "

Plato 7e brief

" ... op zijn minst mag men hopen dat ooit de definitieve stap zal worden ingezet naar de paradijselijke omgeving waarover alle scheppingsverhalen het hebben ... "

Pieter De Bruyne 1984

Tweemaal hadden we in ARCHIPEL het genoegen PIETER DE BRUYNE als gast in ons midden te hebben.

De vriendelijke, haast bescheiden man, die bijna terloops, maar indringend zijn kunde, zijn kunst, zijn enthousiasme, zijn passie overbracht en ons telkens in verbazing achterliet.

We keken uit naar een derde rendez-vous over zijn boek rond het Egyptisch Canon, dat in de lente voltooid zou zijn. Een afronding van 15 jaar studiewerk ...

Op 13 mei 1983 gaf hij voor ARCHIPEL in de stichting Veranneman een overzicht van zijn meubelkunst.

Van de keukenkasten en gebruiksmeubelen in de jaren 50 (waar de industrie, verward door imitatie en banaliteit, nauwelijks belangstelling voor had) ... tot de ambachtelijk vervaardigde meubelobjecten in de jaren 80.

Een oeuvre waarin het wezen van het meubel verkend werd. Waarin het functionele oversteegen werd, het konstruktief verantwoorde en de materiaaleigenschappen primordiaal stonden. Waarin ook naar symbolische inhoud gestreefd werd.

Waarin tenslotte de vormgrammatika op zich, de autonomie en de geometrische wetmatigheid van een vorm, een doorslaggevende rol speelde... In één syntese.

Het woord "schoonheid" ging PIETER DE BRUYNE hierbij niet uit de weg.

Esthetische waarden waren geen surplus, maar dé existentiële waarden bij uitstek. Zijn meubels werden architecturale objecten. Zijn meubelkunst een laboratorium, een voorafbeelding van architectuurevoluties.

Dit zoeken naar het wezen van de vorm, bracht hem ook tot het exploreren van de Oud-Egyptische meubelkunst. Een toevallige overeenkomst tussen een buffetkast uit het graf van Toet-Ankh-Amon, en een buffetkast die hijzelf had ontworpen in 1961, trof hem. Als volkomen buitenstaander in de Egyptologie, begon hij te meten en op verhoudingen te analyseren.

Op 23 oktober 1984 bracht hij in de Art-Deco in Ardooie voor ARCHIPEL een relaas van een aantal geometrische analyses van Egyptische meubels (regels die hij ook in zijn eigen meubelkunst beton toe te passen). Met een verbazingwekkende exactheid en een bezieling deed hij deze meer dan 3.000 jaar oude intellectuele vondsten voor onze ogen herleven.

En toch was het nog maar een tip van de sluier.

PIETER DE BRUYNE stelde immers dat hij het enigma van het Egyptische Canon ontraadseld had.

Rond dit canon (volgens Plato, hét regelend principe van Egyptische architectuur en kunst) bestaan tal van spekulaties, maar de exakte kennis ging echter sinds Plato verloren.

Door jarenlang en solitair opmetingswerk, had DE BRUYNE die draad weer opgenomen. Hij was thans bezig die ontdekking op schrift te stellen en een boek erover voor te bereiden. Een groots werk dat hij alleen wilde voltooien.

Pas dan wilde hij het onthullen. Hij was zich van zijn fatale nier- en longziekte bewust en hoopte nog voldoende tijd te leven om dit werk af te maken ...

In de komende lente, zou het zover zijn ...

Hij overleed op 13 februari 1987.

Wij blijven PIETER DE BRUYNE herinneren als de man met de glimlachend toegesneden ogen en de fascinerende kijk op schoonheid.

Als de kunstenaar met een oeuvre op eenzame hoogte.

Als een vorser met een onvoltooid nalatenschap, waarvan we minstens hopen dat het postuum de cultuurgeschiedenis zal kunnen verrijken.

Op een stèle uit de 11e dynastie van Iriioesen uit Abydos, staat volgende verwijzing naar het Egyptisch canon gebeiteld.

"Ik ken de delen van de omzetting en de inschatting van de korrekte berekening, het wegnemen en het inlaten, zodat zijn omtrek naar voor komt en een lichaam op de juiste plaats komt ...

Ik ken de geheimenis van de godswaarden zonder dat mij daarvan iets ontgaat is; want ik ben waarlijk een kunstenaar".

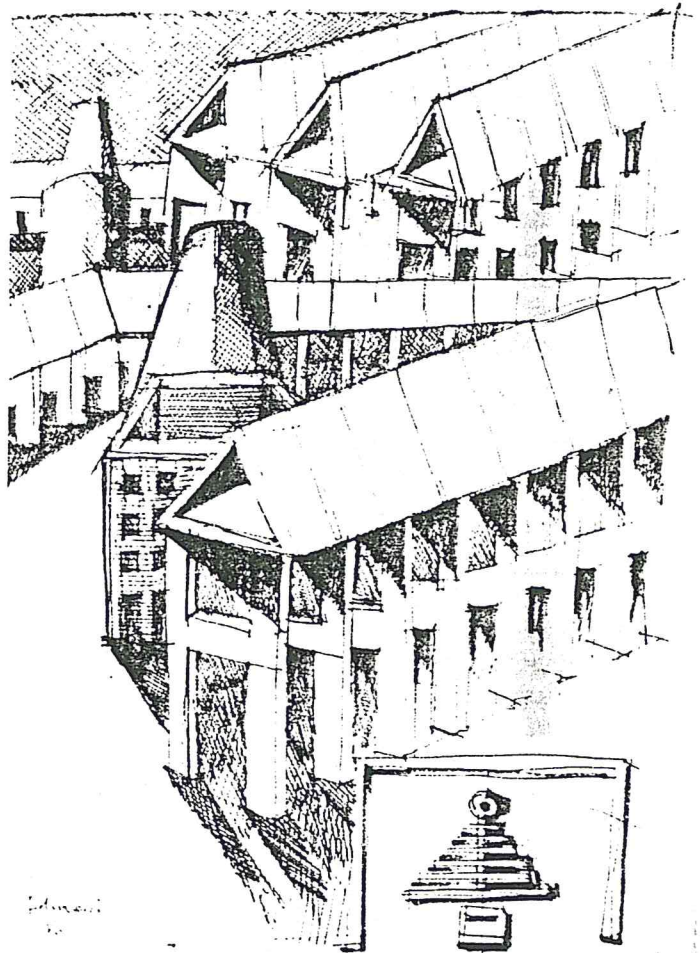
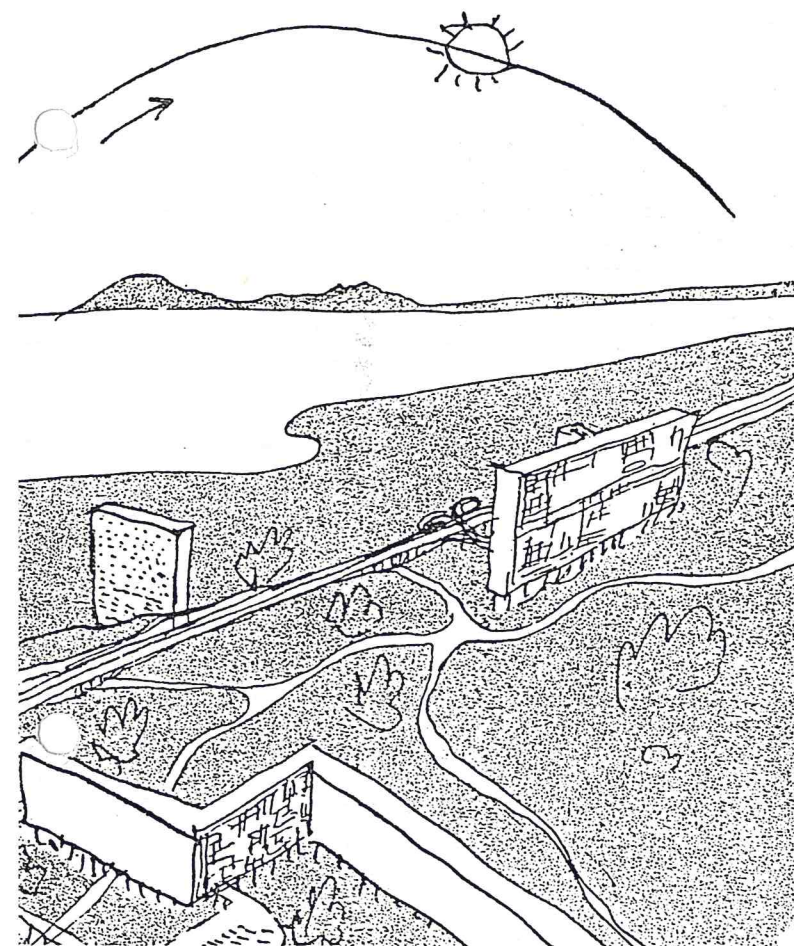
Deze 4000 jaar oude tekst zou een grafscript kunnen zijn ...
een hommage aan PIETER DE BRUYNE.

DINSDAG 10 MAART

POEZIE EN ARCHITEKTUUR

JAN SCHREURS

20u.30 'T LEERHUYS, GROENINGE 35 TE BRUGGE

JAN SCHREURS studeerde aan de K.U.Leuven, waar hij in 1976 het diploma van ir.-architect behaalde en in 1982 het licentiaatsdiploma in de stedenbouw en de ruimtelijke ordening. Hij nam deel aan seminars in Urbino, Boston, Oslo en Barcelona.

Sinds 1976 is hij deels voltijds, deels halftijds verbonden als assistent aan de afdeling Architectuur van de K.U.Leuven.

In mei 1986 doctoreerde JAN SCHREURS rond het thema "ONTWERP EN METAFOR . BIJDRAGEN TOT EEN ARCHITEKTUURPOËTIK".

Geïntrigeerd door die "architectuurpoëtië" nodigde ARCHIPEL hem uit dit te komen toelichten.

Op 10 maart belicht hij elementen uit deze architectuurtheoretische verkenning, die hij ook illustreert aan de hand van ontwerpen van LE CORBUSIER, ROSSI en VENEZIA.

ARCHIPEL :

"Poëzie en architectuur" heb je vroeger uitdrukkelijk als een voorlopige werktitel opgegeven. Waarom is deze toch bewaard gebleven ?

SPREKER :

Ik heb de indruk dat de titel intrigeert. Intrigeren is prikkelen, prikkelen tot het stellen van vragen, zoals : "Wat hebben architectuur en poëzie met elkaar te maken ?"

Of de vraag geïnteresseerd of geërgerd klinkt, het maakt niets uit. Hoofddoel van de titel is - in het geval van lezing - te motiveren, te engageren. Hetgeen we willen te berde brengen kan moeilijk afstandelijk gekonsumeerd worden, vraagt geen beleefde luisteraars.

ARCHIPEL :

Hoe breng je die twee begrippen dan met elkaar in verband ?

SPREKER :

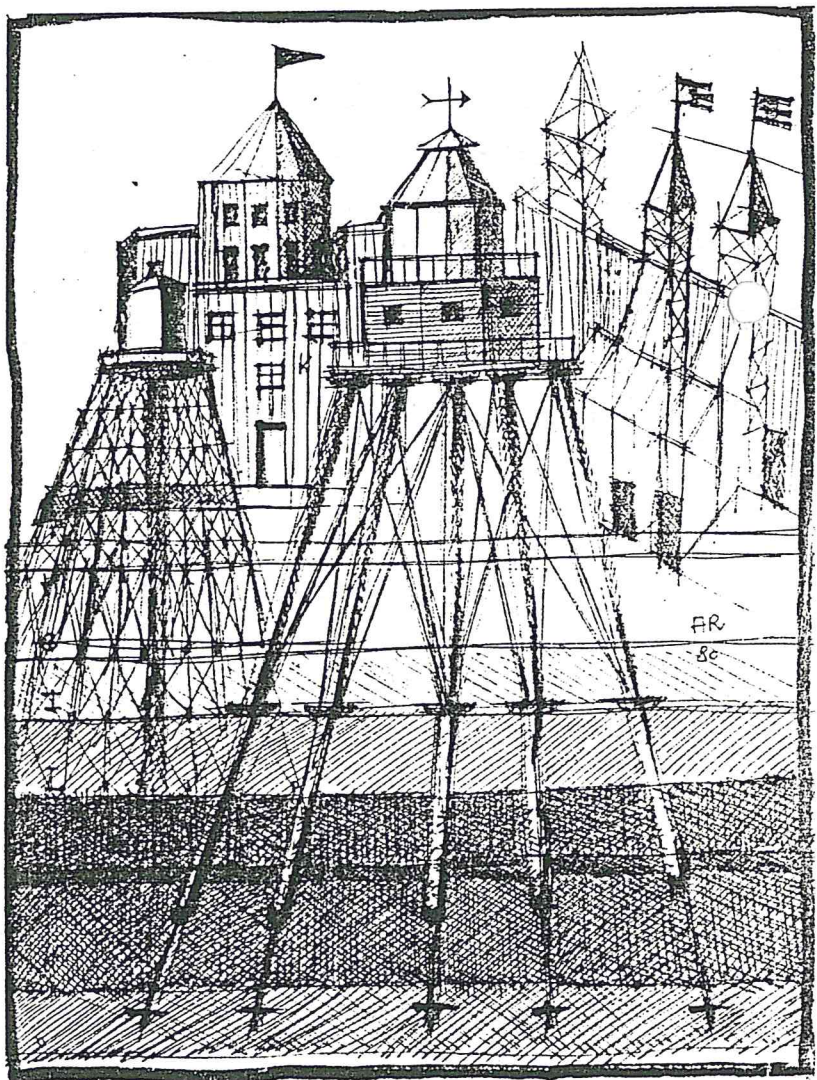
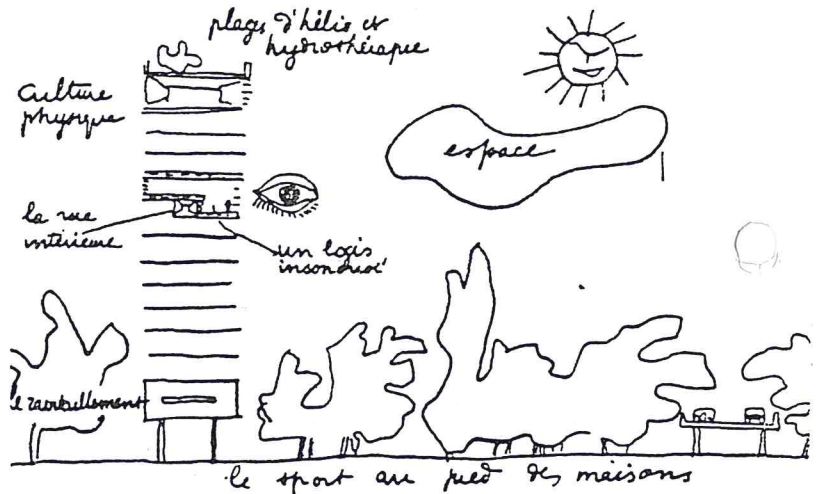
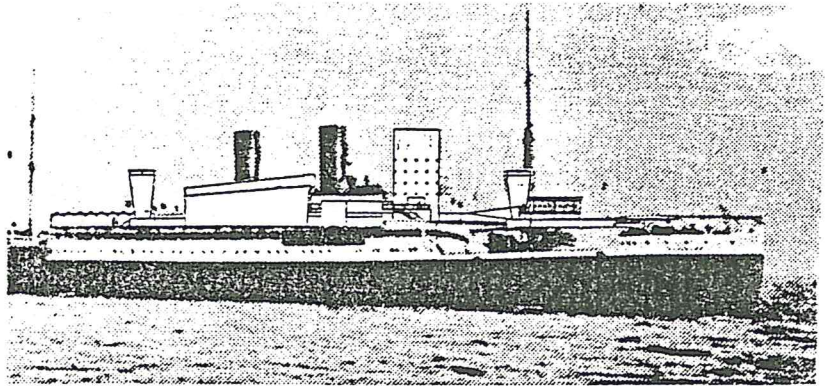
Het toeval wil dat er zowel over een poëzie van de architectuur, als over een architectuur van poëzie kan gesproken worden. Met het eerste bedoel ik dat er in de omgang van de mens met zijn omgeving een dimensie aanwezig is die het partikuliere en het functionele overstijgt, zelfs indien "funktioneel" op een ruime manier geïnterpreteerd wordt. In zijn "wil tot bouwen" realiseert de mens zijn betrokkenheid op de wereld, zowel met betrekking tot de dingen, als met betrekking tot zijn eigen "zijn". We raken in dat aspekt m.i. de kern van ruimtelijke kwaliteit.

ARCHIPEL :

Dat klinkt abstrakt, maar aannemelijk. "Architectuur van de poëzie" lijkt daarentegen een raadselachtige formule te zijn ?

SPREKER :

Integendeel ! Onze bevinding is dat die poëtische kwaliteit gedeeltelijk kan beschreven, en dus overgedragen worden, precies omdat ze samenhangt met formele eigenschappen. In die zin wordt het poëtische gekenmerkt door een architectuur, een structuur. En in plaats van een abstrakt verhaal te houden, zou ik vooral dit laatste willen toelichten aan de hand van concrete omgevingen. Waaruit bestaat de poëtische dimensie in architectuur en stedenbouw, en wat is er de betekenis van ?

Om de achtergrond van de benadering van JAN SCHREURS toe te lichten, deze korte toelichting bij zijn proefschrift.

ONTWERP EN METAFOOR. BIJDRAGEN TOT EEN ARCHITEKTUURPOËTIK

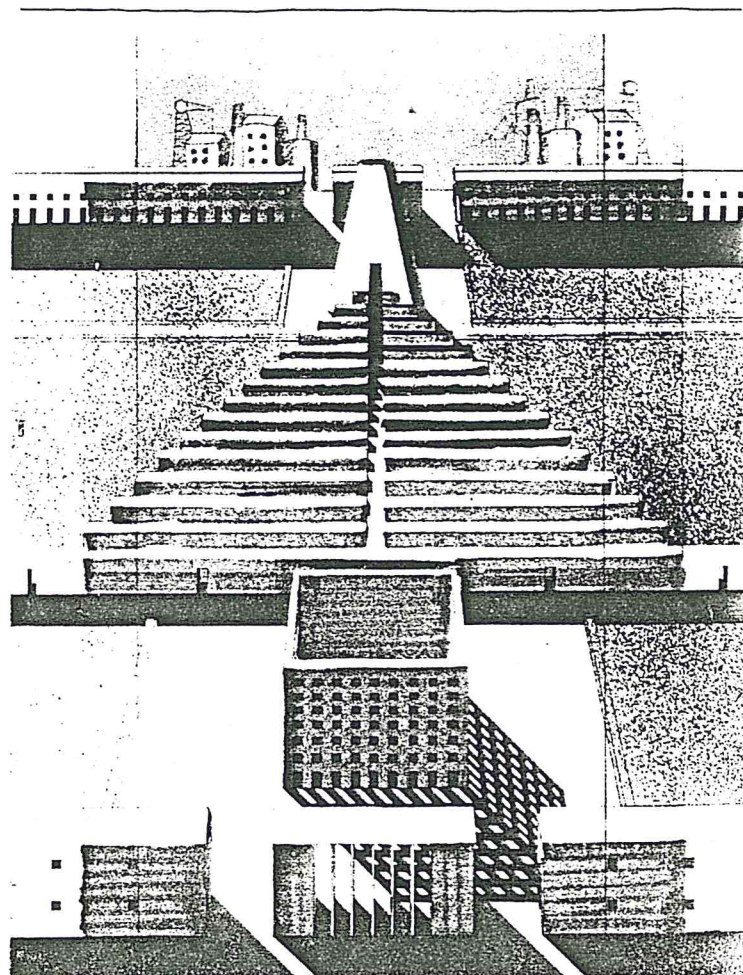
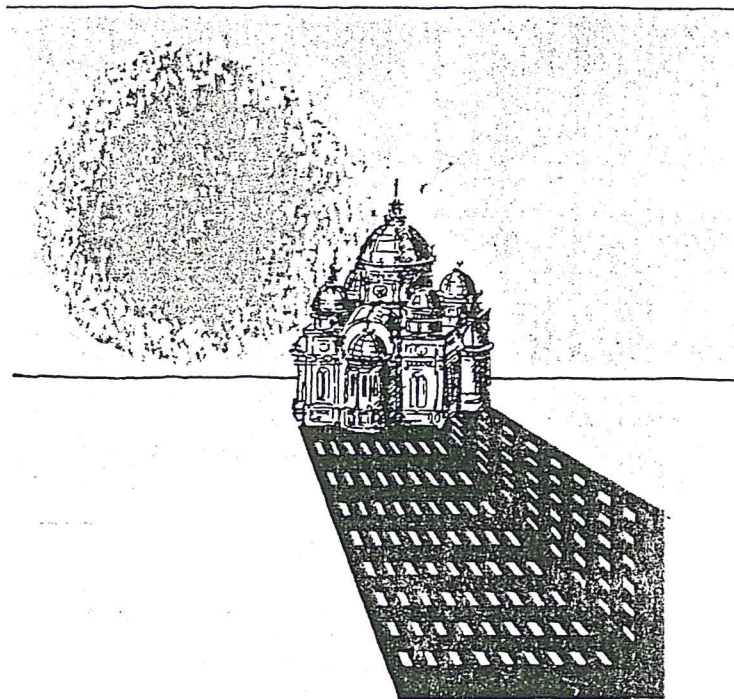
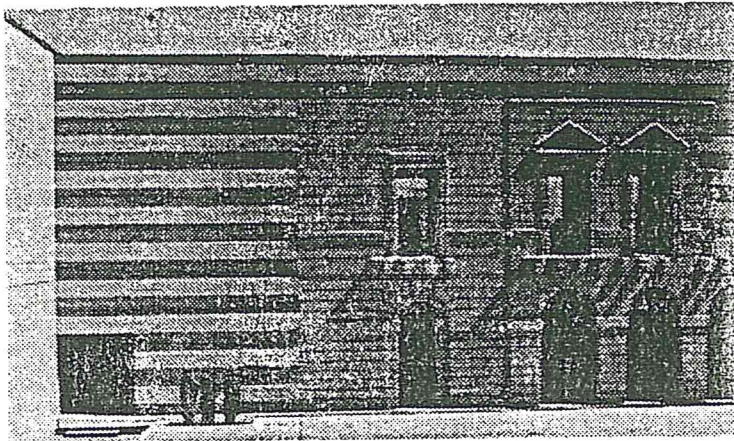
Gekonfronteerd met de problematiek van de opleiding tot ontwerper, wordt in dit onderzoek een standpunt geformuleerd van waaruit een samenhangende en omvattende ontwerptheorie kan worden opgebouwd. Als aanzet tot een antwoord op de vraag "hoe wordt een ontwerp gemaakt", wordt een denkkader uitgewerkt en uitgetest. Om de complexiteit van het ontwerpproces enigszins bespreekbaar te maken binnen het bestek van een proefschrift, werd geopteerd voor een semantische benadering, met de nadruk op het aspect creativiteit. Daartoe wordt architectuur als een "talig" domein gezien en wordt de "poëtische dimensie" ervan geanalyseerd.

In het eerste hoofdstuk worden de uitgangspunten geschetst en gemotiveerd. Een kritische literatuurstudie wijst op de beperkingen van bestaande ontwerptheorieën en tast de mogelijkheden van een semantische benadering af. Er wordt zowel op de rol van onderliggende metaforen in ontwerptheorieën, als op de relatie tussen creatie en metaforische werkwijzen gewezen.

Het tweede hoofdstuk zet een conceptueel instrumentarium uit voor de analyse van bestaande ontwerpen. Dat gebeurt door theoretische modellen en concepten uit de poëtië (een onderdeel van de linguïstiek) metaforisch te transfereren naar de architectuur. Bestudeerd wordt via welke procédés nieuwe betekenis oplicht of gekreëerd wordt, en of deze procédés geldig zijn voor de ontwerp praktijk.

In het derde hoofdstuk wordt dit instrumentarium uitgediept. Drie ontwerpen, van verschillende poëtische intensiteit en uit verschillende perioden, waarin de metafoor als dominante betekeniswijze aanwezig is, worden geanalyseerd. Het betreft ontwerpen van Le Corbusier, A. Rossi en F. Venezia. Onderzocht wordt hoe verschillende metaforen op elkaar inwerken. De zin ervan wordt in een interpretatie toegelicht.

In het vierde hoofdstuk worden konklusies getrokken mbt de probleemstelling en de doelstellingen.

ar'chipel

ARCHIPEL heeft voor de komende lente een gevuld programma

10

VRIJDAG 10 APRIL : 20u.30 'T LEERHUYS BRUGGE

TUINEN IN VLAANDEREN

DIAVOORSTELLING EN VOORDRACHT DOOR PIET BEKAERT en VANDERHORST

11

VRIJDAG 8 MEI : BRUSSEL datum onder voorbehoud

DE GERENOVEERDE MUNT

GELEID BEZOEK AAN DE BRUSSELSE MUNTSCHOUBURG

(met een groep van max. 20 leden)

12

28 MEI TOT 1 JUNI

ARCHITEKTUURREIS BERLIJN

Reeds 30 reisgenoten hebben ingeschreven. Er resten nog 20 plaatsen. Diegenen die wensen mee te gaan, maar zich nog niet inschreven, moeten zich nu haasten. Inschrijven door storting van 5000 fr. op rekening 409-7532601-13 van ARCHITEKTEN-UNIE, St. Paulusstraat 39, 2000-Antwerpen, met vermelding naam en adres en "lid ARCHIPEL" of "niet-lid". Schriftelijk bevestigen aan zelfde adres. De reis kost 10.455 fr. voor leden en hun partner, 1500 fr. méér voor niet-leden. (busreis, kamer en ontbijt, concert in philharmonie inbegrepen).

13

VRIJDAG 19 JUNI : 20u.30 'T LEERHUYS BRUGGE

RESTAURATIE VAN LABRO

VOORSTELLING VAN HET RESTAURATIEPROJEKT VAN HET ITALIAANSE DORP DOOR IVAN VAN MOSSEVELDE.

Voorafgegaan door een STATUTAIRE VERGADERING (verkiezing bestuur, mogelijke stichting v.z.w., finanties enz...)

UITNODIGING

VERNISSAGE OP WOENSDAG 11 MAART 1987 OM 20 UUR
INLEIDING DOOR GUIDO GEERTS

MARC DESSAUVAGE

ARCHITECTUURTENTOONSTELLING · FOTO'S: FILIP TAS
VAN 12 MAART TOT 12 APRIL 1987 · VAN DI TOT ZO VAN 14 U. TOT 18.30 U.
DESINGEL · DESGUINLEI 25 · ANTWERPEN

«Met zicht op zee»

Deze tentoonstelling biedt een architectonisch en stedenbouwkundig beeld van tientallen badplaatsen in België, Nederland en Duitsland.

Deze expositie is toegankelijk alle dagen, behalve maandag van 1 maart tot en met 17 mei 1987, van 10 tot 17 uur.

Hessenhuis, Falconrui 35, 2000-Antwerpen.